

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(1. S. Tiwana, J.)

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲਾ, ਸੀਜੇ, ਜੀਸੀ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਆਈਐਸ ਟਿਵਾਣਾ ਜੇ. ਜੇ.

ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1047 .

22 ਅਪ੍ਰੈਲ 1980

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (1908 ਦਾ V)—ਸੈਕਸ਼ਨ 11—ਵਿਆਖਿਆ VII ਅਤੇ V.III, ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5—22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲਾ , ਨਿਯਮ 5 ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ—ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ—ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ - ਉਸੇ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੋ -ਸੈਕਸ਼ਨ 11- ਕੀ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ- ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ- ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ-ਵਿਆਖਿਆ VII ਅਤੇ VIII — ਦਾ ਸਕੋਪ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਖਿਪ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮਤਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤੀਕੋਣ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਉਸੇ ਧਿਰ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਹਿੱਤ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੜ-ਨਿਆਇਕ ਵਜੋਂ ਦਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗਾ। (ਪਾਰਾ 4 ਅਤੇ 5)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ , ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ VII ਅਤੇ VIII ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੰਗਤ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1981) 1

ਨਿਰਣਾਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ VII ਹੁਣ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਾਬਕਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੂਟ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ; ਮੌਜੂਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ VIII ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਇਕਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

1 ਮਾਰਚ, 1979 ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਸ. ਤਿਵਾਤੀਆ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸਪਿੱਲੀਆ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1980 ਨੂੰ ਕੇਸ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 25 ਅਗਸਤ, 1980 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ., ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ, ਮਿਤੀ 13 ਫਰਵਰੀ, 1975, ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਭੱਲਾ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 13 ਫਰਵਰੀ, 1975, 11 ਅਕਤੂਬਰ, 1971, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਆਰ.ਐਸ. ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਐਸ. ਚੀਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

, ਬੀ.ਐਸ.ਖੋਜੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

(1) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

"ਕੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(1. S. Tiwana, J.)

ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ, ਉਸੇ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਮੁੱਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?

ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੁਝ ਪਿੰਜਰ ਤੱਥ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਅਮਰ ਕੌਰ ਨੇ 1 ਜੁਲਾਈ 1958 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਿਲਖੀ ਪਿਛਲੇ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 30 ਅਗਸਤ 1961 ਨੂੰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੜ੍ਹਸੰਕਰ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੌਜੂਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਕਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮ੍ਰਿਤਕ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਨ। -ਕਰਜ਼ਦਾਰ. ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ:-

“ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ; ਮੇਰੇ 19 ਜੁਲਾਈ, 1962 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਜੋਂ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਢੁਕਵੇਂ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

26 ਜੁਲਾਈ, 1963.

ਐਸ.ਡੀ./-

ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ, ਜੱਜ।”

ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1971 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮਰ ਕੌਰ ਨੇ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦੋਹਤੀਆਂ-ਪੋਤੀਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਵਾਰਸ ਸਨ। ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਚੁਣੌਤੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ! ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(1. S. Tiwana, J.)

ਵੀ ਪੱਧਰ ਕੀਤਾ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ: -

1. ਕੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 28 ਦਸੰਬਰ, 1960 ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.
2. ਕੀ 28 ਦਸੰਬਰ, 1960 ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.
3. ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ-ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ, ਸਿਰਫ ਅੰਕ ਨੰਬਰ 3 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(2) ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਆਰਐਸਏ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਨਿਯਮ ਜੋ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨਾਂ 7 ਅਤੇ 8 ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਰੈਸ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਯੂਨੀਅਨ ਓਜੇ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪੱਖ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਕਤ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: -

“ਸੈਕਸ਼ਨ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਹੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅਗਲੇ ਨਿਯਮਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਹੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ

ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ, ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, *ਰੈਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ।*

(1) ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 1370

ਬਾਅਦ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ *ਜੁਡੀਕਾਟਾ* । ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸਮਾਨ ਹੋਵੇ। ਸੀਵਿਟਿਅਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ *ਰੈਜ਼ਿਊਡੀਕੇਟਾ* ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ AIR 1965 SC 1153 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਮਿਸਟਰ ਬੀ.ਐਸ. ਖੰਜ ਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਿੱਖੇ ਹਨ, ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ *ਚਿਰਾਗ ਦੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਲੀਲਾਵਰ ਖਾਨ (2), ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3) ਅਤੇ ਦੱਲਤ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮਾਊਂਟ ਮੀਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ (4)*, ਅਤੇ ਮਾਂਗਟ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਸੂਰਜਾ (5) ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ , *ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।* ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਾਰਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਬਿੰਦਰਾ, ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ (i) ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਮੁੱਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(1. S. Tiwana, J.)

ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੰਦਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਸਬੰਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਬਾਅਦ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸਿਵਲ ਦੇ 11

- (2) ਏਆਈਆਰ 1934, ਲਾਹੌਰ 465।
- (3) ਏਆਈਆਰ 1939, ਲਾਹੌਰ 580।
- (4) ਏਆਈਆਰ 1941. ਲਾਹੌਰ 142.
- (5) 1979 PLR 129.

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕੇਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕੇਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੋ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਯਾਨੀ ਸਤਿਆਧਿਆਨ ਘੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ, 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਵਰਾਜਿਨ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਅਤੇ ਆਈ.ਐਲ. ਜਾਨਕੀਰਾਮਾ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੀਲਕੰਤਾ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (7)। ਸਤਿਆਧਿਆਨ ਘੋਸ਼ਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਰੈਸ ਜੁਡੀਕੇਟਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ - ਭਾਵੇਂ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ - ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ

ਲਈ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
 ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ *ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ* ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ
ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ; ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਿੱਥੇ
 ਧਾਰਾ 11 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮਤਾ
 ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ *ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ*
ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਚ
 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ
 ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ। (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਆਈ.ਐਲ. ਜਾਨਕੀਰਾਮ ਅਈਅਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਦੋਖਿਆ:-

ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਆਮ
 ਆਧਾਰ 'ਤੇ 1 ਤੋਂ 6 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ (1943 ਦਾ OS
 ਨੰ. 30) ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਣਾ
 ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 11
 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ
 ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(6) ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 941.

(7) ਏਆਈਆਰ 1962 ਐਸਸੀ 633.

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ 1 ਤੋਂ 6 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 1,
 ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ
 ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਤੋਂ 6 ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ
 ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਸਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੌਕੇ ਵਾਲੇ ਲੈਣਦਾਰ ਉਹੀ
 ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਸੈਕਸ਼ਨ
 11 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ
 ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ
 ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕਮਾਤਰ ਅਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ
ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੋ
 ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ
 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ *ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ*

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(1. S. Tiwana, J.)

ਗਿਆ ਹੈ। ”

ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਬਿੰਦਰਾ ਦੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕੇਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਧਾਰਾ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਨਿਆਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬਹੁ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਗੁਲਾਬਚੰਦ ਚੋਟਲਾਈ ਪਾਰਿਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (8) ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ ਜੋ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸ੍ਰੀ ਖੋਜੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਬਚੰਦ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਪਾਰਿਖ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ : -

"43. ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕੇਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕੇਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੈਜ਼ਿਊਡੀਕੇਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ s

(8) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ 1153

ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਜ਼ ਜੁਡੀਕੇਟਾ ਦਾ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ

ਜਦੋਂ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੱਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1908 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

'ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੋਧਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ'-

ਇਹ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ *ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ* ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ *res judicata* ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੇ *ਰਿਜ਼ਿਊਡੀਕਾਟਾ* ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। *ਮਿਸਰ ਰਘੋਬਰਦਿਆਲ ਦੇ ਕੇਸ (9)* ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਤੰਬੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਬਾਈਡਿੰਗ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਗਲੇ ਕਵੈਂਟ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਟੀਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗਲਤ ਜਾਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ,

(9) ਇੰਡ. ਐਪ. 197 (ਪੀਸੀ)

ਟੀ

1

ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(1. S. Tiwana, J.)

ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। . ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ **ਜਾਨਕੀਰਾਮ ਅਈਅਰ ਦੇ ਕੇਸ (10)** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ:

'ਜਿੱਥੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ'।

ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਸੰਦਰਭ ਉਹ ਹੈ

ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕੋ ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਅੰਤਰ-ਪਾਰਟੀ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ, ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਤਿਆਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਸਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 11, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਰੈਜ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਖੋਜੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਹਵਾਲੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ

(10) 1962 1962ISupp 4(1), SCR (206p(at3page 224)]; AIR 1962 SC ਪੰਨਾ 641 'ਤੇ।

ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ VII ਅਤੇ VIII ਤੋਂ ਧਾਰਾ 11 ਤੱਕ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ VII ਹੁਣ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਾਬਕਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੂਟ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ; ਮੌਜੂਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ VIII ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਿਆਂਦਾਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹੈ। ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ, ਉਸੇ ਧਿਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਾਰਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

- (i) ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸੰਪੱਤੀ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- (ii) ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਆਚਰਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(1. S. Tiwana, J.)

ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਹੀ ਵਾਰਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ।

(iii) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਖਿਪ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(iv) ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ

ਉਸਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵਾਰਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹਿੱਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੋਣਗੇ।

ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

1. ਚਿਰਾਗ ਦੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਨ (ਸੁਪਰਾ)।
2. ਅੰਤੂ ਰਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਕਿੰਕਰ ਰਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ (11)।
3. ਜ਼ਾਲਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ. ਬੋਬੂ ਤਿਰਲੋਚਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ (12)।
4. ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਵਿ. ਜਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ)।
5. ਦੌਲਤ ਰਾਮ ਵੀ. Mt. ਮੀਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ)।
6. ਕਵਰਲਾਲਸਿੰਘ ਇੰਦਰਾਜਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਮਾਰਾਨੀ ਉਮਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (13)।
7. ਭੂਦੇਓ ਪਾਂਡੇ ਵਿ. ਗੁਪਤੇਸ਼ਵਰ ਮਿਸਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (14)।
8. ਚਾਕੋ ਪਾਈਲੀ ਵੀ. ਆਇਪ ਵਰਗੀਸ (15)।
9. ਰਾਮ ਕਲਪ v. ਬੰਸੀ ਧਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (16)।
10. ਦੁਖ ਹਰਨ ਤਿਵਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੁਲਹੀਨ ਬਿਹਾਸਾ ਕੁਇਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (17)।
11. ਕੋਨਾਰੀਡੋਸ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਸੁਬੀਆ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ, (18)।
12. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਐਨ. ਗੋਵਬਰਧਸਤਨਾ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (19)।

- (11) ਏਆਈਆਰ 1936 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 412 (ਡੀਬੀ)।
- (12) AIR 1937 ਅਵਧ 220 (FD)।
- (13) AIR 1940 ਨਾਗਪੁਰ 424 (DB)।
- (14) ਏਆਈਆਰ 1951 ਪਟਨਾ 537 (ਡੀਬੀ)।
- (15) AR 1956 ਤ੍ਰਾਵਣਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ 147 (FB)।
- (16) ਏਆਈਆਰ 1958 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 573 (ਡੀਬੀ)।
- (17) ਏਆਈਆਰ 1963 ਪਟਨਾ 390 (ਡੀਬੀ)।
- (18) ਏਆਈਆਰ 1975 ਮਦਰਾਸ 124.
- (19) ਏਆਈਆਰ 1975 ਮਦਰਾਸ 174.

13. ਸੂਰਜ ਮਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ. ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਲ (20)।

14.) ਮਾਂਗਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿ. ਸੁਰਿਆ, (21)।

ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਮਿਸਟਰ ਖੋਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਹੈ ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਬਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (22), ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਅਸਾਨ। ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (23), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਖੋਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅੰਤੂ ਰਾਏ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਰਾਮ ਕਲਾਪ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ . ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ (1926 ਇਲਾਹਾਬਾਦ 439) ਦਾ ਕੇਸ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤਕ ਧਿਰ ਦੇ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਟਰ ਖੋਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਲੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਹੈ, ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 'ਕੀ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਡਯੂਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤਕ ਧਿਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇੱਕੋ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ? ਕੀ ਜੈ ਨਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਿਤ ਹੁਕਮਰਾਨ ਰਿਪੋਰਟ - ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ:-

“ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ

ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦਾ
ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

- (20) ਏਆਈਆਰ 1976 ਐਚਪੀ 74.
- (21) 1979 RLR (Pb. & R) 129.
- (22) ਏਆਈਆਰ 1926 ਸਾਰੇ. 439.
- (23) ਏਆਈਆਰ 1933 ਅਵਧ 287

Mohinder Kaur and another v. Piara Singh and others
(I. S. Trw(ana J.)

5, ਰੈਜ਼ਿਡੈਂਸੀਕੋਟਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 8 ਲਖਨਊ 477 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

(3) ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਟੈਨਕੋਟੇਨਾਓਫਿਕਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਖੋਜੀ ਦੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਬਿੰਦਰਾ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ-ਨੋਟਿਡ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਹੈ।

ਦਯਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (24) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।). ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 4, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਡਯੂਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ? ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹਰੇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਲਗਭਗ ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਫਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੇਗਾ ਬਲਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਕਦਬਰ ਮੋਹੀਦੇਵੇਨ ਬਨਾਮ ਮੁਥਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਈਅਰ (25) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

"ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਦਈ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ . ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਰਮਾਨ ਅਸਟੇਟ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ,

(24) **ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਜੀ 1049**

(25) **ILR 26 ਮਦਰਾਸ 230.**

ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੱਕ ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੀ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਹੰਮਦ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਠਿਨਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ, *ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ - ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 365, 367 ਅਤੇ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।*

ਇਹ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ I)।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਯਾਨੀ *ਹਰਹਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਲਮੀਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ* (26)।

(4) ਅਸੀਂ, ਇਸਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਿਥੀਲੀਓਪੀਨੀਅਨ ਦੇ ਹਾਂ? ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਰਾਹੀਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਖਿਪ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਿਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਖਿਪਤਾ (ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖਿਪ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋ ਸੀਡਿਊਰ ਕੋਡ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਾਰਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ

ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮਤਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ।

(26) AIR 1975 SC 733' ਪੰਨਾ 746 'ਤੇ।

ਬੀਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ.)

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਹਾਂ। ਓਪੀਆਈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖੁੱਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 5, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗਾ। ਉਸੇ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੜਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਇਸ ਜਵਾਬ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ।

ਐਸ ਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਜੀ.ਸੀ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਚ.ਐਸ.ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ. ਜੇ. ਪੀ. ਸੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਡੀ. ਐਸ ਤਿਵਾਤੀਆ, ਜੇ. ਜੇ.

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1978 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 2850

ਸਤੰਬਰ 11, 1980।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ 1950— ਆਰਟੀਕਲ 16— ਐਡਹਾਕ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ — ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ — 31 ਮਾਰਚ, 1977 ਤੱਕ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਮਾਂ ਸੇਵਾ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ — ਕੰਮ ਅਤੇ 31 ਮਾਰਚ, 1977 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਡਹਾਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਆਚਰਣ- ਕੀ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।)

ਹੇਲਡ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ! ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਇੱਕ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਲੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ